

Nový návrh zákona o odpadoch bol predložený do medzirezortného pripomienkového konania od 13.7.2012 do 2.8.2012.

Vítame snahu zákonodarcov o zmenu súčasnej neudržateľnej situácie v odpadovom hospodárstve so zapracovaním

smernice EÚ č. 2008/98/ES, ktorá by mala posunúť odpadové hospodárstvo SR smerom k obmedzovaniu tvorby a recyklácii odpadu.

V predložennom zákone však vidíme viaceré nedostatky zhrnuté do pripomienok o.z. CEPTA.

Z najdôležitejších postojov o.z. CEPTA k navrhovanej legislatíve vyberáme:

-

Kolektívne organizácie

Návrh nového zákona prináša riešenie súčasného podfinancovania triedeného zberu v obciach prostredníctvom *rozšírenej zodpovednosti výrobcov*. Dáva výrobcov a dovozcom možnosť napĺňať minimálne limity zhodnotenia určitej komodity buď samostatne alebo formou tzv, *kolektívnych organizácií*

Treba však legislatívne podmienky pre kolektívne organizácie nastaviť tak, aby mali veľký záber populácie SR a aby výsledkom legislatívneho nastavenia bola existencia 2 – 3 silných kolektívnych organizácií podporujúcich triedený zber v obciach – aj s nízkym počtom obyvateľov, a teda aby v SR nebolo veľké množstvo drobných kolektívnych organizácií plniacich limity zhodnotenia odpadu (z obalov) hlavne priemyselnými odpadmi, ako je tomu teraz pri obaloch.

Kolektívna organizácia by mala mať formu neziskovej organizácie, teda nesmie prerozdeľovať zisk, aby sa zbytočne neodčerpávali financie určené na podporu triedeného zberu odpadov v obciach. Ak organizácia v čase lepšej ekonomickej situácie vytvára prebytok, ten by mal byť

ukladaný na špeciálny účet a účelovo viazaný na podporu triedeného zberu v obciach. V časoch krízy by práve takto naakumulované prostriedky slúžili na posilnenie financovania triedeného zberu v obciach.

Navrhujeme., aby miera výdavkov pre správu kolektívnej organizácie nesmela prekročiť 3 % z jej ročných príjmov z predchádzajúceho roka. Je to preto, aby sa neplytvalo finančnými prostriedkami na zbytočne veľké manažmenty kolektívnych organizácií.

-

Poplatok za uloženie odpadu na skládku

Poplatok za uloženie odpadu na skládku je jedným z dôležitých ekonomických opatrení na podporu zhodnocovania odpadu, pretože znevýhodní skládkovanie a zároveň generuje finančné prostriedky, ktoré pri rozumnom nasmerovaní môžu výrazne pomôcť pri skvalitňovaní triedeného zberu a zhodnocovania odpadov.

Stotožňujeme sa so zvýšením poplatku za uloženie odpadu na skládku, lenže toto zvýšenie je v navrhovanom zákone sokovo veľmi vysoké (v súčasnosti je to **4,98 €/t** a podľa tohto návrhu je to už od r. 2013 až **31 €/t**).

Pre obce vidíme takýto radikálny nárast ako likvidačný, najmä v súčasnej situácii nedostatočného príjmu rozpočtov obcí. Navyše, takýto skokový nárast môže vyústiť do situácie, kedy obce nebudú môcť platiť poplatok a začnú sa odpadu zbavovať nelegálne – hrozí rozmach čiernych skládok!, čo bude mať pre životné prostredie oveľa horší dopad, ako súčasná úroveň poplatku.

Preto navrhujeme **podstatne miernejší nárast** v prvých rokoch, kým sa v praxi ukáže funkčnosť financovania triedeného zberu povinnými osobami a kolektívnymi systémami, aby triedený zber neznamenal pre obce výdavky (samozrejme v rámci optimalizovaných a štandardizovaných oprávnených nákladov).

Pôvodne navrhované rozdelenia príjmov z poplatkov za uloženie odpadu na skládku je 50 % pre obec, v ktorej katastri sa skládka nachádza a 50 % pre Environmentálny fond.

Požadujeme tento pomer zmeniť na 20 % pre obec, v ktorej katastri sa skládka nachádza a 80 % pre Recyklačný fond. Je to preto, že obce už pri súčasnej výške poplatku 4,979 €/t nevedia zmysluplne využiť tieto zdroje na rozvoj odpadového hospodárstva smerom k prevencii a zhodnocovaniu odpadu (a to obce sami potvrdzujú).

80 % poplatku navrhujeme účelovo viazať pre podporu projektov zameraných na:

- predchádzanie vzniku odpadu v obciach,
- zhodnocovanie bioodpadu (najmä kuchynského) z obcí,
- podporu triedeného zberu v obciach
- vzdelávacie a informačné aktivity zamerané na zvyšovanie prevencie, efektivity a kvality triedeného zberu v obci.

Recyklačný fond namiesto Environmentálneho fondu navrhujeme preto, lebo Recyklačný fond je neštátna a teda politicky nezávislá inštitúcia vytvorená práve za účelom podpory triedeného zberu v obciach ako aj zhodnocovania odpadov a má už vytvorený mechanizmus prerozdelenia prostriedkov na tento účel. Súčasne však požadujeme zmeny v Recyklačnom fonde smerom k zvýšeniu transparentnosti rozdeľovania financií v nižšie uvedených pripomienkach.

-

Zálohovanie jednorazových nápojových obalov

Zálohovanie jednorazových nápojových obalov (JNO), je jediný účinný nástroj na zníženie nelegálne odhodnených obalov v krajine (littering). Až 1/3 nelegálne odhodnených odpadov tvoria

PET nápojové fľaše. Viac v štúdií na: <http://www.cepta.sk/index.php/odpady-a-bioodpady/35-odpady/58-zalohovanie-jednorazovych-napojovych-obalov>

Nápoje sú tovar, ktorý sa často konzumuje vonku. Ľudia potrebujú ekonomickú motiváciu – zálohu, aby nápojový obal neodhodili do prírody, resp. nespálili.

Ďalším dôvodom pre zavedenie zálohovania JNO je neporovnateľne vyššia účinnosť zberu, lepšia čistota suroviny. Separovaným zber vyzbiera 20 – 40% obalov, zálohovanie 70 – 98 %!

Zálohovanie JNO je zavedené v nasledujúcich európskych krajinách: Švédsko (1984), Fínsko (1996), Nórsko (1999), Dánsko (2002), Island (1989), Nemecko (2003), Estónsko (2005), Chorvátsko (2006).

Analýza rôznych systémov riešenia problematiky obalov (vratné systémy zálohovanie JNO a separovaný zber), ich porovnanie vrátane ekonomických vplyvov je tu:

<http://www.cepta.sk/index.php/sk/odpady-a-bioodpady/35-odpady/479-vratne-alebo-jednorazove-flase-zalohovanie-alebo-separovany-zber>

Je dôležité definovať zákonné podrobnosti zálohovania JNO buď ako časť zákona, alebo všeobecne záväzným právnym predpisom (vyhláška). V Nórsku to prebiehalo tak, že štát definoval prísne limity materiálového zhodnotenia nápojových obalov 95 % (!) a v prípade ich nesplnenia nasledovali prísne sankcie. Nápojársky priemysel vedel, že takú to mieru recyklácie je možné dosiahnuť len zálohovaním, vytvoril si vlastný systém, ktorý úspešne funguje dodnes a dosahuje úctyhodné výsledky – až 98 % mieru návratnosti.

Recyklačný fond (RF)

Recyklačný fond považujeme za významný nástroj podpory triedeného zberu a zhodnocovania odpadov, silno však vnímame potrebu jeho transformácie smerom k väčšej transparentnosti prerozdelenia finančných prostriedkov a fungovania fondu ako takého.

RF je potrebné pretransformovať tak, aby:

- rozhodovanie a rozdeľovanie financií bolo transparentné a efektívne na základe objektívnych a verejne dostupných kritérií, čo znamená že pri podpore nejakého projektu bude jasné prečo bol daný projekt vybraný, čo sa za poskytnuté financie zrealizuje a aký to bude mať dopad na zhodnocovanie odpadu, tvorbu prac. miest a pod., budú zverejnené ciele, dosiahnuté výstupy a rozpočet podporeného projektu,
- viac financií bolo nasmerovaných pre separovaný zber v obciach, menej financií na budovanie recyklačného priemyslu, podporovať budovanie len tých spracovateľských kapacít, ktoré sú na Slovensku objektívne nepostačujúce.
- sa vytvoril **sektor biologicky rozložiteľných odpadov**, ktorý bude slúžiť na podporu projektov zameraných na zhodnocovanie bioodpadu z obcí – najmä kuchynského, príjmy sektora budú z poplatku za uloženie odpadov na skládky.

Ak sa RF nepodarí pretransformovať v zmysle vyššie uvedených bodov, potom súhlasíme s jeho zrušením a presunom jeho úloh pod Environmentálny fond.

V prípade likvidácie RF požadujeme, aby majetok fondu bol použitý výhradne na podporu projektov zameraných na predchádzanie vzniku odpadu v obciach, prípravu na opätovné použitie, zhodnocovanie kuchynského bioodpadu z obcí a podporu triedeného zberu v obciach.